

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค การจัดตั้งแผนก หรือศาล ชำนาญพิเศษสำหรับคดีผู้บริโภคและกระบวนการยื่นฎีกาในคดีคุ้มครอง ผู้บริโภคในต่างประเทศและในประเทศไทย

กฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคในประเทศไทยเริ่มมีใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2551 โดยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะอำนวยความสะดวก และความยุติธรรมให้แก่คู่ความในคดี โดยเฉพาะผู้บริโภค ในอดีตที่ผ่านมามีหลักการแนวคิดทฤษฎีที่ว่า ผู้บริโภค และผู้ประกอบการธุรกิจต่างมีความเท่าเทียมกันในฐานะของคู่สัญญา ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวไม่เป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน จากการที่มีการพัฒนาสินค้าและบริการโดยใช้กระบวนการและเทคโนโลยีที่ล้ำสมัย ทำให้ผู้บริโภคไม่มีความรู้ รวมถึงอำนาจต่อรองกับผู้ประกอบการ จึงนำมาสู่แนวความคิดที่ว่า ผู้บริโภคอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบผู้ประกอบการ รัฐจึงแทรกแซงโดยการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค อาทิ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และเกิดคดีที่มีผู้บริโภคใช้สิทธิเรียกร้องจำนวนมาก แต่กระบวนการพิจารณาคดีเช่นเดียวกับคดีแพ่งทั่วไปเรื่อยมา ซึ่งไม่สอดคล้องกับประเภทของคดีที่เน้นความสะดวก และรวดเร็วเพื่อที่จะได้คุ้มครอง หรือเยียวยาผู้บริโภคโดยไม่ชักช้า ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นที่ตระหนักแก่ประเทศต่างๆ มากยิ่งขึ้น รวมทั้งประเทศไทย จึงมีการวางระบบพิจารณาคดีขึ้นเป็นการเฉพาะ กล่าวคือการตราพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ที่แตกต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งอยู่หลายประการ อาทิ การกำหนดให้มีเจ้าพนักงานคดีให้บริการให้คำปรึกษาแนะนำ ร่างคำฟ้องให้แก่ผู้บริโภคและไกล่เกลี่ยคู่ความสองฝ่ายตามมาตรา 25¹ และมีการจัดตั้งแผนกคดีชำนาญพิเศษหรือศาลชำนาญพิเศษที่มีหลักเกณฑ์ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่เน้นความสะดวก รวดเร็วและเที่ยงธรรม เป็นต้น แต่สำหรับประเทศไทยยังคงมีปัญหาค่าล่าช้าในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีผู้บริโภคอยู่จนกระทั่งในปัจจุบัน กล่าวโดยเฉพาะคือ ขั้นตอนการยื่นคำร้องขออนุญาตยื่นฎีกา ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

¹ โดมร คงรุ่งภากร. (2552). *ปัญหาการพิจารณาคดีคุ้มครองผู้บริโภค ศึกษากรณีศาลแขวงดุสิต*. การอบรมหลักสูตร “ผู้พิพากษา ผู้บริหาร ในศาลชั้นต้น” รุ่นที่ 7, สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม. หน้า 15.

3.1 การคุ้มครองผู้บริโภคในต่างประเทศ

3.1.1 ประเทศญี่ปุ่น

จากกรณีที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตสินค้า การบริโภคสินค้าต่างๆ ยังขาดความปลอดภัยส่งผลต่อคุณภาพชีวิตประชากร รวมถึงมีความยากในการฟ้องร้องคดี รวมถึงความยากในการนำสืบหรือพิสูจน์ความไม่ปลอดภัยของสินค้า ประเทศญี่ปุ่นจึงมีการตรากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค The Consumer Protection Fundamental Act, 1968 ขึ้นในการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น ผู้ประกอบธุรกิจ และบทบาทผู้บริโภค โดยมีการจัดตั้งองค์กรด้านการคุ้มครองผู้บริโภคคือ The Consumer Protection Council โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรี 15 คน มีการประชุม วางแผน กำหนดทิศทางด้านนโยบายและมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคร่วมกันระหว่างกระทรวงระดับ Director และติดตามผลที่คณะกรรมการพิจารณาแล้ว นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคอีก ได้แก่ คณะกรรมการนโยบายเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต (Quality of Life Bureau) สำนักงานคณะรัฐมนตรี รัฐบาลท้องถิ่นตาม The Consumer Protection Fundamental Act และ ศูนย์กิจการเกี่ยวกับ ผู้บริโภคแห่งชาติ (NCAC) และในระดับท้องถิ่น อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่า แม้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศญี่ปุ่นตาม The Consumer Protection Fundamental Act, 1968 จะมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานจะเหมือนกับประเทศไทย แต่พระราชบัญญัติดังกล่าวจะมีลักษณะเป็นธรรมนูญแห่งการคุ้มครองผู้บริโภค ประเทศไทยจึงไม่อาจลอกเลียนแบบในภาพรวมได้ เนื่องจากมีความแตกต่างทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง โดย The Consumer Protection Fundamental Act, 1968 เป็นกฎหมายที่วางหลักทั่วไปไว้เท่านั้น เน้นการคุ้มครองผู้บริโภคที่ภาครัฐมีต้องดูแลทั้งหมด ภาครัฐจะเป็นผู้ให้ความรู้ ความเข้าใจถึงสิทธิผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคพร้อมดูแลตนเองให้มากที่สุด²

3.1.2 ประเทศจีน

ประเทศจีนมีองค์กรด้านการคุ้มครองผู้บริโภคคือ คณะกรรมการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของผู้บริโภคนครเซี่ยงไฮ้ (Shanghai Protection Commission of Consumer's Right and Interests : SPCRI) ซึ่งเดิมจะเป็นการก่อตั้งในรูปของสมาคมผู้บริโภค ต่อมาจึงเปลี่ยนระบบภายในเป็นคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคนครเซี่ยงไฮ้ มีหน้าที่ดูแลสินค้าและบริการ ปกป้องสิทธิ

² กลุ่มงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. *แนวทางการดำเนินงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สภาผู้แทนราษฎร(ออนไลน์)*. เข้าถึงจาก: http://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/consumerism/download/article/article_20111007095133.pdf [2015, April 28]

สนับสนุนผู้บริโภคให้เรียกร้องสิทธิในการฟ้องร้อง ให้ความรู้และแนะนำผู้บริโภคในการบริโภคสินค้า โดยจะมีการดำเนินงานดังนี้ คือ การใกล้ชิด เป็นตัวแทนเรียกร้องจากบริษัท เป็นตัวแทนเรียกร้องกับรัฐบาล ประสานงาน เช่น ประสานกับหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น³

3.1.3 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกามีองค์กรด้านการคุ้มครองผู้บริโภคคือ คณะกรรมการการค้าแห่งสหพันธรัฐ มีอำนาจหน้าที่ควบคุมและดำเนินการทางกฎหมายเกี่ยวกับการผูกขาดทางการค้า และการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม โดยถึงการโฆษณาเกินจริงหรือเป็นเท็จอันมีผลโดยตรงต่อผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจด้วยกันเอง และคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคแห่งมลรัฐ โดยจะมีแต่ละมลรัฐ ทำหน้าที่ตามที่กฎหมายของมลรัฐนั้นๆ กำหนด มุ่งเน้นการให้ความรู้ การเจรจาในการชดเชยค่าเสียหายให้ผู้บริโภคและควบคุมพฤติกรรมทางการค้า⁴

3.1.4 ราชอาณาจักรนอร์เวย์

ราชอาณาจักรนอร์เวย์มีกฎหมายด้านความปลอดภัยของสินค้าตามกฎหมายของสหภาพยุโรป เพื่อป้องกันสุขภาพของผู้บริโภค โดยขอบเขตของกฎหมายจะกำหนดใน General Product Safety Directive, GPSD ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดความปลอดภัยของสินค้าเป็นการทั่วไป จึงไม่ใช้บังคับแก่กรณีที่สินค้าใดมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว เช่น ของเล่นเด็ก เครื่องจักร เป็นต้น นอกจากนี้ราชอาณาจักรนอร์เวย์ ยังมีกฎหมายด้านความปลอดภัยของสินค้า Product Control Act วางหลักเกณฑ์ที่สอดคล้องกับกฎหมายของสหภาพยุโรปในสินค้าที่มีกฎหมายควบคุมความปลอดภัย เช่น สินค้าที่มีวัตถุระเบิดสำหรับใช้ในงานโยธา อุปกรณ์ด้านความดัน เป็นต้น และกำหนดให้มีคณะกรรมการ DSB ดูแลความปลอดภัยของสินค้าและบริการ⁵

3.1.5 ราชอาณาจักรเดนมาร์ก

ในปี ค.ศ. 1945 เริ่มมีการให้ความสำคัญในเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค โดยจัดให้มีองค์กรอิสระและสภาผู้บริโภค ส่วนกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคจะเป็นไปในแนวทางเดียวกับสหภาพยุโรป มีลักษณะเป็นกฎหมายจารีตประเพณี

ในการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคและกระบวนการขั้นตอนในการยื่นเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการซื้อสินค้าและบริการนั้น ราชอาณาจักรเดนมาร์กคุ้มครองถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภค เช่น

³ เรื่องเดียวกัน

⁴ สุขุม ศุภนิคย์. (2548). *คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 159 - 161.

⁵ กลุ่มงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. อ้างแล้ว เสิ้งบรรดที่ 2.

สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลและความปลอดภัยของสินค้า สิทธิในการรักษาพยาบาลที่ดี สิทธิในการเข้าถึงสาธารณูปโภคที่ดี สิทธิในการทราบข้อมูลข่าวสารของสินค้าและการโฆษณาที่ถูกต้อง มีสิทธิรู้ข้อมูลผลิตภัณฑ์ วันที่ผลิต วันหมดอายุ การควบคุมผลิตภัณฑ์เช่น มีการผลิตด้วยวิธีธรรมชาติ เป็นต้น สิทธิในการเลือกสินค้าที่มีราคาเหมาะสม สิทธิในการยื่นเรื่องร้องเรียน เป็นต้น โดยการยื่นเรื่องร้องเรียน สามารถยื่นได้ที่สภาผู้บริโภค (Consumer Council) แต่ผู้บริโภคต้องซื้อสินค้าไม่ต่ำกว่า 800 โครนเดนมาร์ก ซึ่งส่วนใหญ่จะสามารถเจรจาไกล่เกลี่ยกันได้ แต่ในระหว่างที่ผู้ร้องเรียนยื่นฟ้องคดีต่อศาลจะไม่สามารถยื่นเรื่องต่อคณะกรรมการได้ ⁶

3.1.6 ประเทศแคนาดา

ประเทศแคนาดาจะมีการแบ่งกฎหมายออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่ใช้บังคับทั้งประเทศ และส่วนที่ใช้กับรัฐใดรัฐหนึ่งเช่น ส่วนที่คุ้มครองผู้บริโภคของรัฐออนตาริโอ อาทิการขายบัตรเข้าชมการแสดง โดยคุ้มครองไม่ให้มีการขายเกินราคา อีกทั้งยังกำหนดให้สินค้าที่เข้ามาจำหน่ายในประเทศแคนาดาต้องมีฉลากที่ระบุภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถอ่านและเข้าใจได้อย่างถูกต้อง

สำหรับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านอสังหาริมทรัพย์จะมีกลไกในการดูแล 3 ระดับ คือ

1. ออกกฎหมาย ระเบียบ
2. จัดให้มีหน่วยงานเฝ้าระวัง เช่น สื่อมวลชน ทำให้ผู้บริโภคได้รับการเยียวยาอย่างรวดเร็ว เนื่องจากผู้ประกอบการจะเร่งเจรจาไกล่เกลี่ย ไม่ให้ปัญหาที่เกิดขึ้นถูกเผยแพร่ทางสื่อ
3. จัดตั้งสมาคมด้านอสังหาริมทรัพย์โดยผู้ประกอบการ เพื่อตรวจสอบดูแลภายในกลุ่ม⁷

3.1.7 ราชอาณาจักรสวีเดน

ประเทศสวีเดนจะมีหน่วยงานที่คุ้มครองผู้บริโภคโดยทำงานภายใต้ันโยบายของรัฐบาล คือ The National Board of Consumer Complaints ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ไกล่เกลี่ยและระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ประกอบการและผู้บริโภค โดยผู้บริโภคสามารถยื่นเรื่องร้องเรียนต่อหน่วยงานนี้ได้ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการซื้อสินค้าและบริการ เป็นต้น เว้นแต่กรณีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างเอกชนกับเอกชน หรือระหว่างผู้ประกอบการด้วยกันเอง ข้อพิพาทเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การให้บริการทางการแพทย์ ข้อพิพาททางกฎหมายเกี่ยวกับการให้บริการ ข้อพิพาทเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ เนื่องจากมีหน่วยงานอื่นๆ อีก เช่น The Swedish Consumer Agency and The

⁶ กลุ่มงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. อ้างแล้ว เจริญรอดที่ 2.

⁷ กลุ่มงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. อ้างแล้ว เจริญรอดที่ 2.

Consumer Ombudsman, The Board of Supervision of Estate Agents, The Travel Guarantees Board etc. ให้ความคุ้มครอง^{*}

3.2 การคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทย

ความเป็นรูปธรรมในการคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศไทยมีมาภายหลังที่รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 โดยได้จัดให้มีองค์กรรัฐเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ได้แก่ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค มีหน้าที่รับเรื่องร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนจากสินค้าหรือบริการของผู้ประกอบธุรกิจและยังมีคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง อาทิ คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา มีหน้าที่ดูแลการใช้ข้อความโฆษณามิให้เกิดการใช้ถ้อยคำที่ไม่เป็นธรรม อันอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือความเสียหาย คณะกรรมการว่าด้วยฉลาก มีหน้าที่จัดให้มีการเปิดเผยคุณสมบัติและลักษณะของสินค้าในฉลากได้แก่ ชื่อหรือเครื่องหมายการค้า ราคา ปริมาณ และวิธีใช้ และคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา มีหน้าที่กำหนดมาตรฐานของสัญญาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้บริโภค เช่น สัญญาบัตรเครดิต เป็นต้น ต่อมาได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อที่จะดูแลผู้บริโภคที่ถูกกระทำละเมิดต่อสิทธิ และปฏิบัติตามนโยบายของรัฐและคำสั่งของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และจากการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งการรับเรื่องร้องเรียน การพิจารณาเรื่องร้องเรียนจากผู้บริโภคจะพบว่าผู้ประกอบการยังขาดจริยธรรมในการประกอบธุรกิจ ทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้บริโภคจากสินค้าหรือบริการที่ไม่ปลอดภัย แม้ในปัจจุบันจะมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคมากขึ้นก็ตาม ทำให้เกิดเป็นคดีความเกี่ยวกับผู้บริโภคขึ้นสู่ศาลจำนวนมาก แต่ในอดีตจะพบว่าประเทศไทยมีเพียงกฎหมายที่มุ่งควบคุมสวัสดิภาพของประชาชน โดยรัฐเป็นผู้ควบคุมแต่ก็มีได้มุ่งคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคโดยตรง จึงทำให้ไม่มีมาตรการสำหรับการดำเนินคดีผู้บริโภคไว้เป็นพิเศษ อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี ก็ได้มีแนวคิดเห็นว่าการคุ้มครองผู้บริโภคควรต้องใช้มาตรการเฉพาะ ต่อมาจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ขึ้นเพื่อให้การฟ้องร้องดำเนินคดีและการเยียวยาผู้บริโภคสามารถกระทำได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม อาทิ การพักการพิจารณาพิสูจน์ไปยังผู้ประกอบการ การได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลสำหรับผู้บริโภคที่เป็น โจทก์ กระบวนพิจารณาที่ลดความเป็นทางการและการจัดตั้งแผนกคดี

^{*} กลุ่มงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. อ้างแล้ว เจริญรอดที่ 2.

ผู้บริโภครู้ในศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาเพื่อให้คดีได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาที่มีความรู้เฉพาะทางและเชี่ยวชาญคดีผู้บริโภค’

3.3 การจัดตั้งแผนก หรือศาลชำนาญพิเศษสำหรับคดีผู้บริโภคในต่างประเทศ

ในการพิจารณาคดีคุ้มครองผู้บริโภคในต่างประเทศ มีการวางระบบโดยการจัดตั้งศาลชำนาญพิเศษขึ้น เพื่อพิจารณาคดีที่มีความพิเศษ ซึ่งสามารถเห็นได้ในหลายๆ ประเทศ อาทิ ในประเทศสิงคโปร์จะมีการจัดตั้ง Subordinate Court ขึ้น โดยเน้นให้มีการดำเนินกระบวนการพิจารณา ที่ให้ความสะดวก รวดเร็ว ประหยัด คดีได้รับการพิจารณาจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านทำให้ลดปัญหาความผิดพลาดลงได้ และลดความเป็นทางการในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีทั่วไป โดยมีลักษณะการดำเนินคดีโดยให้กระทำโดยตัวความเอง โดยห้ามมิให้ทนายความเข้ามาในคดีหรือมาเป็นผู้ดำเนินกระบวนการพิจารณา ทำให้ประชาชนสามารถดำเนินการฟ้องร้องเพื่อรักษาสิทธิของตนโดยกลไกทางศาลเพื่อที่จะรักษาสิทธิของตนได้ เป็นต้น¹⁰

3.3.1 ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์เป็นอีกประเทศหนึ่งที่พัฒนาหลักกฎหมายต่างๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการตั้งหน่วยงานดูแลหรือแม้แต่ในด้านกระบวนการยุติธรรม โดยจะเน้นความสะดวก รวดเร็วและถูกต้องในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ศาลของประเทศสิงคโปร์จึงได้มีการจัดตั้งขึ้นเป็นศาลชำนาญพิเศษ โดยศาลชำนาญพิเศษนี้จะมีหน้าที่พิจารณาคดีระหว่างผู้บริโภค และผู้ประกอบการ โดยมีหลักการพื้นฐานที่เน้น ความรวดเร็ว และความประหยัด ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาเพื่อหาข้อยุติในเรื่องที่พิพาทกัน ศาลชำนาญพิเศษที่พิจารณาคดีเกี่ยวกับคดีผู้บริโภคนี้ ก่อตั้งขึ้นโดยกฎหมายที่ชื่อ “The Small Claims Tribunal Act” เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1985 อันเป็นส่วนหนึ่งใน “Subordinate Court” หรือศาลลำดับรองของกระบวนการยุติธรรมในประเทศสิงคโปร์ โดยคดีที่อยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาล Subordinate Court ดังกล่าว คือ คดีเกี่ยวกับข้อพิพาทที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน \$ 10,000 และพิพาทในเรื่องต่อไปนี้ คือ ข้อพิพาทจากสัญญาซื้อขายสินค้า หรือจัดหาบริการ (คดีผู้บริโภค) หรือความเสียหายในทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำ

⁹ กลุ่มงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 2.

¹⁰ ปุณณะ จงนิมิตสถาพร. (2550). *ระบบศาลและวิธีพิจารณาคดีเล็กน้อย*. งานเอกสารวิชาการส่วนบุคคล. การอบรมหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) รุ่นที่ 10 วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม. หน้า 18 - 26.

ละเมิด โดยไม่รวมถึงความเสียหายที่เกิดจาก หรือเกี่ยวกับอุบัติเหตุทางรถยนต์ อย่างไรก็ตามถ้าผู้ฟ้อง และผู้ต้องรับผิดชอบได้ตกลงกัน โดยลงลายมือชื่อทั้งสองฝ่าย ทนายทนายที่พิพาทที่สามารถเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีก็สามารถเพิ่มเป็น \$ 20,000 ทั้งนี้ต้องยื่นฟ้องต่อศาลภายใน 1 ปี นับจากวันที่อาจใช้สิทธิเรียกร้อง¹¹

ศาลเช่นว่านี้ใช้เป็นกลไกในการระงับข้อพิพาทที่เรียกว่า Small Claims ที่มีความรวดเร็วและความประหยัด กล่าวคือเป็นศาลที่มีขึ้นสำหรับคดีแพ่งเล็กน้อย โดยจะต้องมีทุนทรัพย์ไม่เกิน \$10,000¹² และโจทก์จะทำการแยกฟ้องเป็นหลายคดีไม่ได้ อาทิ คดีที่โจทก์ฟ้องมีทุนทรัพย์เกินกว่าที่กฎหมายกำหนด โจทก์จะแบ่งทุนทรัพย์ในคดีออกเป็นหลายคดี เพื่อให้เป็นคดี Small Claims ที่จะสามารถฟ้องคดีต่อศาล Subordinate Court ดังกล่าวไม่ได้ เป็นต้น อย่างไรก็ตามหากโจทก์ประสงค์จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนไม่ครบตามที่ตนเสียหายตามความเป็นจริง เพื่อให้ทุนทรัพย์ในคดีไม่เกินทุนทรัพย์สูงสุดที่จะดำเนินคดีใน Small Claims Tribunal หรือลดจำนวนทุนทรัพย์ที่เรียกร้องให้น้อยลง ก็สามารถที่จะดำเนินคดีที่ Small Claims Tribunal ได้

Small Claims Tribunal ของประเทศสิงคโปร์จะเน้นที่การ ไกล่เกลี่ยเป็นอย่างมากโดยมีหน้าที่ที่สำคัญอยู่ 2 ประการ ดังนี้ ประการแรก คือหน้าที่ไกล่เกลี่ย ซึ่งในการดำเนินกระบวนการไกล่เกลี่ยนี้จะคล้ายคลึงกับของประเทศไทยตรงที่ไม่ใช่มาตรการบังคับแต่เป็นมาตรการทางเลือก หากการดำเนินการไกล่เกลี่ยไม่บรรลุผล ก็จะกลับสู่กระบวนการพิจารณาโดยศาลต่อไป เพราะฉะนั้นหน้าที่ที่สำคัญอย่างมากของ Small Claims Tribunal คือ การดำเนินการไกล่เกลี่ยก่อนที่จะเริ่มกระบวนการพิจารณาในชั้นศาล

ประการที่ 2 ถือเป็นเพียงส่วนประกอบที่สนับสนุนองค์ประกอบหลักประการแรกดังกล่าว อาทิ การห้ามทนายดำเนินคดีแทนตัวความใน ศาล Tribunal เพื่อให้คู่ความสามารถทำการเจรจาหรือข้อขัดแย้งกันได้โดยตรง ในขณะที่ศาล หรือเจ้าพนักงานของศาลจะคอยช่วยเหลือ หรือคอยให้คำปรึกษาแนะนำ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีผู้บริโภค ซึ่งมีหลักพื้นฐานในการให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาเพื่อหาข้อยุติระหว่างผู้บริโภค กับผู้ประกอบการธุรกิจเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และประหยัด บรรลุผลตามเป้าหมาย¹³

3.3.2 ประเทศญี่ปุ่น

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 18 – 26.

¹² *General information of Small Claims. (Online)*. Available: <https://app.subcourts.gov.sg/sct/page.aspx?pageid=8617> [2014, February 10]

¹³ ปุณณะ จงนิมิตสถาพร. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 10. หน้า 18 – 26.

ประเทศญี่ปุ่นได้จัดให้มี Small Claim Court ซึ่งมีรูปแบบการพิจารณาคดีที่รวบรัด โดยจะมีอำนาจเหนือคดีประเภทการเรียกคืนสินค้า การเรียกคืนเงินประกันจากการเช่าอสังหาริมทรัพย์ การไม่จ่ายค่าล่วงเวลา การเรียกร้องค่าเสียหายในการซ่อมรถในกรณีอุบัติเหตุทางรถยนต์

ระบบการพิจารณาคดีใน Small Claim Court มีกระบวนการพิจารณาที่ไม่ยุ่งยาก หรือซ้ำซ้อน แต่เน้นให้เกิดความรวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่าย และสิ่งที่สำคัญคือ ศาลดังกล่าวสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาให้เสร็จสิ้นได้ภายใน 1 วัน กรณีมีคู่ความทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อาทิ โจทก์ จำเลย ทนายความ รวมทั้งพยานหลักฐานต่างๆ มาพร้อมกัน รูปแบบกระบวนการพิจารณาดังกล่าวเรียกว่า “Round Table Court” หรือศาลโต๊ะกลม ภายใต้กฎหมาย Japanese Small Claims Procedure ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1998 เช่นเดียวกับวิธีพิจารณาคดีเล็กน้อยของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนที่มีคดีความเล็กน้อยมีโอกาสใช้สิทธิทางศาลเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย ทำให้ศาลเป็นที่พึ่งของประชาชนเมื่อเกิดคดีความ

Small Claim Court ของประเทศญี่ปุ่นมีหลักการสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

ประการแรกเจ้าหน้าที่ต้องมีจำนวนหนี้ไม่เกินกว่า 600,000 เยน แม้ศาลที่พิจารณาคดีรวบรัดตามปกติ จะมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน 1,400,000 เยน ก็ตาม เนื่องจากมีบทบัญญัติมาตรา 368(1) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของประเทศญี่ปุ่นกำหนดไว้

ประการที่ 2 โจทก์ต้องทำคำฟ้องเพื่อขอให้มีการพิจารณาคดีแบบคดีเล็กน้อย ตามบทบัญญัติมาตรา 368(2) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของประเทศญี่ปุ่น แต่โจทก์จะขอให้มีการพิจารณาคดีโดยรวบรัดได้เพียง 10 ครั้งต่อปี ซึ่งโจทก์มีหน้าที่ต้องเปิดเผยจำนวนคดีดังกล่าว ตามบทบัญญัติมาตรา 368(3) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของประเทศญี่ปุ่น

ตามที่กฎหมายกำหนดให้ทุนทรัพย์ในคดีต้องไม่เกิน 600,000 เยน หรือในกรณีที่เรียกร้องในรูปแบบอื่นแต่มีมูลค่าเทียบเท่าเป็นตัวเงินไม่เกินที่กำหนดไว้ ได้มีข้อยกเว้นกรณีการส่งมอบสินค้า หรือกรณีการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ ที่ไม่สามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาแบบคดีเล็กน้อยได้¹⁴

จึงเห็นได้ว่าการนำคดีขึ้นสู่วิธีพิจารณาคดีเล็กน้อยนั้น มีความสะดวก รวดเร็ว กฎหมายจึงกำหนดจำนวนคดีที่โจทก์จะขอให้ศาลพิจารณาคดีหรือนำคดีขึ้นสู่ศาลได้ไม่เกินกว่า 10 ครั้งต่อปี เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันของประชาชน และไม่ให้สถาบันการเงินใช้ประโยชน์จากข้อดีของวิธีพิจารณาคดีดังกล่าวมาใช้ในการติดตามทวงหนี้ที่มีจำนวนหนี้เล็กน้อย

¹⁴ สุกัทร แสงประดับ. (2551). *ปัญหากฎหมายในการพิจารณาคดีคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขากฎหมายธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม. หน้า 75 - 77.

3.3.3 ประเทศแคนาดา¹⁵

ประเทศแคนาดาที่ได้มีการจัดให้มี Small Claims Court ขึ้นในปี ค.ศ. 1971 โดยใช้ชื่อว่า “The Courdes Des Petities Creances” ซึ่งมีเจตนารมณ์เช่นเดียวกับการจัดตั้ง Small Claims Court ในต่างประเทศที่กล่าวมา

โดยลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากศาลคดีทั่วๆ ไปคือ การที่มีบทบัญญัติห้ามมิให้นิติบุคคล เป็นโจทก์ฟ้องคดีต่อศาลดังกล่าว และมีให้ทนายความเข้ามาในกระบวนการพิจารณาคดี ซึ่งคดีเช่นว่านี้ จะเน้นให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาเกิดความสะดวก รวดเร็ว มีขั้นตอน หรือกระบวนการที่ เรียบง่าย และประหยัด

อย่างไรก็ตามในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีแบบ Small Claims คู่กรณีต้องถูกบังคับให้เข้าสู่กระบวนการพิจารณาแบบวันเดียว ทำให้ผู้ที่ไม่เคยผ่านกระบวนการทางศาลมาก่อนต้องพบกับอุปสรรคในการเข้าสู่กระบวนการพิจารณา แม้จะมีระบบการให้ความช่วยเหลือ หรืออำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ แต่สำหรับคดีที่มีความซับซ้อนก็ไม่สามารถนำการพิจารณาคดี Small Claims มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ เนื่องจากคดีจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการสืบพยาน หรือต้องอาศัยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาประกอบการพิจารณา หรือมีความจำเป็นต้องเดินเผชิญสืบ ในขณะที่กระบวนการพิจารณาของ Small Claims จะเน้นที่ความรวดเร็ว

นอกจากการจัดตั้งศาลชำนาญพิเศษในประเทศดังกล่าวแล้วยังมีประเทศอื่นๆ อาทิ ประเทศมาเลเซีย ประเทศออสเตรเลีย¹⁶ ฯลฯ ที่มีการจัดตั้งศาลชำนาญพิเศษขึ้นมาสำหรับพิจารณาคดีผู้บริโภคเช่นกัน อย่างไรก็ตามในบางประเทศได้มีการตั้งเป็นแผนกคดีผู้บริโภคขึ้น เพื่อทำการพิจารณาคดีผู้บริโภคขึ้น โดยเฉพาะ อาทิ ประเทศไทย ได้มีการจัดตั้งแผนกคดีผู้บริโภคในศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา เป็นต้น

3.3.4 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกามีการใช้ระบบการฟ้องคดีโดยผู้บริโภคผ่านหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งอาศัยหลักกฎหมายละเมิดและการฟ้องคดีแบบกลุ่ม (Class Action) เรียกว่า Small Claims ส่วนองค์กรที่เป็นสมาคมหรือสมาพันธ์ระดับชาติที่คุ้มครองผู้บริโภคในแต่ละมลรัฐจะไม่มีวัตถุประสงค์ในการฟ้องคดีผู้บริโภค โดยอาจให้อัยการของรัฐหรือสหพันธรัฐฟ้องให้ ซึ่งโจทก์ต้องนำสืบได้ว่าความเสียหายเกิดจากสินค้าที่มีการนำออกสู่ตลาดและมีการใช้ตามปกติ โดยต้องมี

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 81 - 83.

¹⁶ พรประภัทร์ แห่งพิบูลย์. (2553). *ปัญหากฎหมายกับการคุ้มครองผู้บริโภคในศาลชั้นต้นตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ศึกษาเฉพาะ: ศาลจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพายัพ. หน้าบทคัดย่อ.

ความสัมพันธ์ระหว่างความเสียหายกับความผิดปกติหรือชำรุดบกพร่อง และโจทก์มีหน้าที่พิสูจน์ว่า จำเลยเป็นผู้ผลิต ผู้ขาย หรือผู้จัดจำหน่ายและโจทก์เป็นผู้บริโภค หากโจทก์นำสืบมิได้ความดังกล่าว โจทก์ก็จะเป็นฝ่ายแพ้คดี ส่วนในเรื่องหลักความรับผิด โดยเคร่งครัด จะใช้ในกรณีที่โจทก์ไม่ต้อง พิสูจน์กรณีจำเลยประมาทเลินเล่อเท่านั้น¹⁷

3.4 การจัดตั้งแผนก หรือศาลชำนาญพิเศษสำหรับคดีผู้บริโภคในประเทศไทย

แม้การจัดตั้งแผนกหรือศาลชำนาญพิเศษขึ้นเพื่อพิจารณาคดีผู้บริโภคโดยเฉพาะจะก่อให้เกิดผลดีต่อผู้บริโภค เนื่องจากสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาได้ด้วยความสะดวก รวดเร็ว รวมทั้งได้รับการพิจารณาคดีโดยผู้พิพากษาที่มีความรู้ความเข้าใจ และเชี่ยวชาญในกฎหมายผู้บริโภค แต่สำหรับประเทศไทยก็ได้มีการจัดตั้งแผนกคดีผู้บริโภคขึ้นรวมทั้งศาลชำนาญพิเศษในศาลชั้นต้น เพื่อพิจารณาคดีผู้บริโภคโดยเฉพาะ ดังนั้นเมื่อมีข้อพิพาทเกี่ยวกับคดีผู้บริโภคขึ้น จึงต้องฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมในศาลชั้นต้นเช่นเดียวกับคดีแพ่งทั่วไป โดยการฟ้องคดีดังกล่าวต้องพิจารณาจากพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 อาทิ เขตอำนาจศาล ทุนทรัพย์ หลักเกณฑ์การนำคดีขึ้นศาลสูง เป็นต้น คดีผู้บริโภคในศาลชั้นต้นจึงต้องฟ้องต่อศาลจังหวัด และศาลแขวงตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม¹⁸

อย่างไรก็ตามสำหรับประเทศไทยก็ได้มีการเห็นความสำคัญต่อการจัดตั้งแผนกคดีผู้บริโภคเช่นกัน เพื่อให้ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายได้รับการพิจารณาโดยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านคดีผู้บริโภคโดยตรง จึงได้มีการจัดตั้งแผนกคดีผู้บริโภคขึ้นในศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค และศาลฎีกา โดยในอดีตได้มีการออกประกาศจัดตั้งแผนกศาลเพื่อพิจารณาคดีผู้บริโภค คือประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่องการจัดตั้งแผนกในศาลอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์ภาค (ฉบับที่ 2)¹⁹ โดยให้มีอำนาจในคดีของศาลอุทธรณ์ภาคเกี่ยวกับกฎหมายผู้บริโภครวมทั้งคดีอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน ตามที่ประธานศาลอุทธรณ์ภาคกำหนด และให้มีประธานแผนกคดีผู้บริโภคในศาลอุทธรณ์ภาคเป็นผู้รับผิดชอบงานในแผนกหนึ่งคน และประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่องการจัดตั้ง

¹⁷ กลุ่มงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักกรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 2.

¹⁸ โคมร คงรุ่งภากร. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1. หน้า 11

¹⁹ ประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่องการจัดตั้งแผนกในศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค (ฉบับที่ 2) ประกาศ ณ วันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2550. (2550, 8 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 (ตอนที่ 40ก), หน้า 57.

แผนกในศาลฎีกาให้จัดตั้งแผนกคดีผู้บริโภคนในศาลฎีกา (ฉบับที่ 3)²⁰ มีอำนาจในคดีของศาลฎีกาเกี่ยวกับกฎหมายผู้บริโภค รวมทั้งคดีอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกันตามที่ประธานศาลฎีกากำหนดและให้มีประธานแผนกคดีผู้บริโภคนในศาลฎีกาเป็นผู้รับผิดชอบงานในแผนกหนึ่งคน แต่คดีที่จะขึ้นสู่ชั้นศาลฎีกานั้น จะมีได้ใช้ระบบสิทธิดังที่คดีแพ่งทั่วไปได้ใช้อยู่ในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามได้มีการร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 27) พ.ศ.2558 (แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา) โดยกำหนดให้การอุทธรณ์ฎีกาในคดีแพ่งทั่วไปเป็นการใช้ระบบเช่นเดียวกับคดีผู้บริโภคนกล่าวคือต้องขออนุญาตต่อศาลฎีกา ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

ในปัจจุบันได้มีบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. 2551 มาตรา 45 กำหนดให้จัดตั้งศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคน และศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคน ขึ้นโดยเฉพาะแล้ว อีกทั้งยังมีข้อกำหนดให้คำพิพากษาศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด ส่วนแผนกคดีผู้บริโภคนในศาลฎีกายังคงใช้ประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมแบ่งส่วนราชการของศาลฎีกา เรื่อง การจัดตั้งแผนกในศาลฎีกา (ฉบับที่ 3) อยู่เช่นเดิม ซึ่งคดีที่จะขึ้นสู่ศาลฎีกาได้นั้นจะต้องมีการยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกาต่อศาลฎีกาตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. 2551 มาตรา 51 อันเป็นประเด็นที่ทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีผู้บริโภคน ซึ่งจะได้วิเคราะห์ในบทต่อไป

3.5 การยื่นฎีกาในคดีคุ้มครองผู้บริโภคในต่างประเทศ

3.5.1 ประเทศสิงคโปร์

ในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับผู้บริโภคน กฎหมายของประเทศสิงคโปร์ได้อนุญาตให้ผู้เรียกร้องสามารถยื่นสิทธิเรียกร้องผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้ และก่อนที่คดีจะเข้าสู่การพิจารณาคดีของศาลนั้น คู่กรณีจะต้องมีการปรึกษา หรือการประนีประนอมต่อหน้า Registrar เสียก่อน ถ้าหากข้อพิพาทดังกล่าวสามารถตกลงกันได้ Registrar ก็จะทำ Consent Order ซึ่งจะมีผลผูกพันคู่ความ และผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด²¹

กรณีตกลงกันไม่ได้ จึงจะเข้าสู่การพิจารณาของ Referee

การอุทธรณ์ต่อ Referee นั้นโดยหลัก Registrar จะมีอำนาจยุติคำร้อง กรณีที่คำร้องอยู่นอกเหนืออำนาจของศาลพิเศษนี้ อย่างไรก็ตามคู่กรณีที่ได้รับผลกระทบจากกรณีที่ Registrar สั่งยุติ

²⁰ ประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การจัดตั้งแผนกในศาลฎีกา (ฉบับที่ 3) ประกาศ ณ วันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ.2550. (2550, 8 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 (ตอนที่ 40ก), หน้า 56.

²¹ ปุณณะ จงนิมิตสถาพร. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 10. หน้า 20.

คำร้องสามารถอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งดังกล่าวได้ตามพระราชบัญญัติศาลพิเศษที่พิจารณาคดีเล็กน้อย Chapter 308 Section 17 (4) โดยต้องยื่นคำร้องภายใน 1 เดือนนับแต่มีคำสั่ง

การพิจารณาโดย Referee นั้น คู่กรณีทั้งสองฝ่ายจะต้องได้ทราบข้อเท็จจริงทั้งหมด คู่กรณีทั้งสองฝ่ายจึงต้องนำพยานหลักฐานเข้ามาสนับสนุน โดยพยานหลักฐานดังกล่าวจะต้องแสดงให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือด้วย ในกรณีที่พยานไม่เต็มใจแสดงหลักฐาน ก็สามารถร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งเรียกหลักฐานดังกล่าวได้

เนื่องจากคดีประเภทนี้ จะมีระยะเวลาการพิจารณาที่จำกัด จึงได้มีการกำหนดตารางเวลาสำหรับการพิจารณาใน 1 สัปดาห์ เมื่อผ่านการปรึกษาหารือ หรือประนีประนอมแล้ว ผู้ถูกฟ้องสามารถยื่นคำร้องเพื่อทำการ Counterclaim ต่อผู้ฟ้องได้ ซึ่งคล้ายกับการใช้สิทธิเรียกร้อง

กรณีที่ผู้ใช้สิทธิเรียกร้องดังกล่าวไม่มาปรากฏตัวในวันพิจารณา Referee ก็สามารถทำการยกฟ้องได้ โดย Referee จะออกคำสั่งที่เหมาะสมแก่ผู้ถูกร้อง โดยผู้ถูกร้องสามารถร้องขอให้ยกเลิกคำสั่งนั้นได้ภายใน 1 เดือนนับแต่วันที่มิคำสั่ง และถ้ามีการยกคำร้องตามคำร้องของผู้ถูกร้องแล้ว ผู้ใช้สิทธิเรียกร้องก็ต้องไปดำเนินการไต่กลับต่อหน้า Registrar ใหม่ได้อีกครั้ง

ถ้าคู่กรณีทั้งสองฝ่ายมาในวันพิจารณาของ Referee จะมีกระบวนการไต่กลับปัญหาอีกครั้งหนึ่ง หากยังคงตกลงกันไม่ได้อีก Referee จะต้องพิจารณาคำร้องจากพยานหลักฐาน และมีคำสั่งต่อไป²²

การอุทธรณ์คำตัดสินของ Referee ไปยังศาลสูง เมื่อ Referee มีคำตัดสินแล้วคู่กรณีจะทำการอุทธรณ์คำตัดสินดังกล่าวไปยังศาลสูงได้ต่อเมื่อ สิ่งที่จะอุทธรณ์นั้นต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด

ข้อกำหนดในการยื่นอุทธรณ์คำตัดสินของ Referee ไปยังศาลสูง ได้กำหนดให้อุทธรณ์คัดค้านคำตัดสินได้เพียงในปัญหาข้อกฎหมาย หรือกรณีที่สิทธิเรียกร้องนั้นอยู่นอกเหนืออำนาจของศาลพิเศษเท่านั้น ทำให้คู่กรณีไม่สามารถอุทธรณ์ในเรื่องปัญหาข้อเท็จจริง อาทิ การค้นหาความจริงของ Referee ได้ เช่น คุณพินิจในการเชื่อถือ หรือรับฟังพยานหลักฐานของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่หากเป็นกรณีที่เกิดจากการใช้ หรือปรับบทข้อกฎหมายผิดพลาดของ Referee หรือกรณีคดีอยู่นอกเหนือขอบเขตอำนาจของศาลพิเศษนี้ก็สามารถอุทธรณ์คำตัดสินของ Referee ได้ภายใน 1 เดือนนับแต่มีคำตัดสิน²³

3.5.2 ประเทศเยอรมัน

²² ปุณณะ จงนิมิตสถาพร. อ้างแล้ว เจริญบรรณที่ 10. หน้า 21.

²³ ปุณณะ จงนิมิตสถาพร. อ้างแล้ว เจริญบรรณที่ 10. หน้า 25.

Odentliche Gerichte หรือ Courts of Ordinary เป็นศาลที่มีเขตอำนาจในคดีทั่วไปในการพิจารณาคดีทางแพ่งระหว่างเอกชนด้วยกัน ทั้งคดีที่มีข้อพิพาทและไม่มีข้อพิพาท และมีเขตอำนาจในคดีอาญาทุกประเภทความผิด

Amtsgericht หรือ The Local Court เป็นศาลชั้นต้น มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาอาชญากรรมคดีแพ่งที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน 5,000 ยูโร หรือ 10,000 มาร์กเยอรมัน แต่กรณีที่เป็นคดีฟ้องหย่าหรือการเช่า The Local Court จะมีอำนาจพิจารณาในคดีที่มีทุนทรัพย์ที่สูงกว่าคดีอื่นๆ ได้ สำหรับคดีอาญาจะมีเขตอำนาจในคดีที่มีโทษขั้นสูงไม่เกิน 3 ปี นอกจากนี้ The Local Court ยังมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเยาวชนและครอบครัวอีกด้วย

Landgericht หรือ The Regional Court เป็นศาลจังหวัดมีเขตอำนาจในฐานะที่เป็นศาลชั้นต้นในคดีแพ่งที่มีทุนทรัพย์เกิน 6,000 ดอยช์มาร์ก คดีพาณิชย์ และคดีอาญาร้ายแรง และมีเขตอำนาจในฐานะที่เป็นศาลชั้นอุทธรณ์ในคดีที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลแขวง

Oberlandesgerichte หรือ Higher Regional Court of Appeal เป็นศาลสูงในระดับมลรัฐ มีเขตอำนาจในฐานะที่เป็นศาลสุดท้ายในคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาของศาล The Local Court ต่อศาล The Regional Court และมีการยื่นฎีกาคัดค้านคำพิพากษาของศาล The Regional Court ต่อศาล Higher Regional Court of Appeal แต่กรณีที่บางคดีสามารถยื่นฎีกาต่อ The Federal Court of Justice ได้ ก็จะทำให้ศาล Higher Regional Court of Appeal มิใช่ศาลชั้นสุดท้ายแต่เป็นศาลที่มีเขตอำนาจในฐานะที่เป็นศาลชั้นอุทธรณ์ในคดีที่มีการยื่นเริ่มต้นฟ้องคดีที่ The Local Court หรือ The Regional Court แล้วมีการยื่นอุทธรณ์แบบยกกระโดดต่อ The Federal Court of Justice นอกจากนี้ศาล Higher Regional Court of Appeal ยังมีเขตอำนาจในฐานะที่เป็นศาลชั้นต้นในคดีอาญาที่มีความสำคัญและมีโทษร้ายแรง โดยเฉพาะคดีกบฏต่อประเทศอีกด้วย²⁴

กระบวนการพิจารณาคดีของประเทศเยอรมันเป็นกระบวนการพิจารณาคดีที่มีจุดเด่นที่สำคัญคือ เน้นกระบวนการพิจารณาคดีที่รวดเร็ว โดยลดกระบวนการพิจารณาบางส่วนออกไป ในคดีที่มีข้อเท็จจริงแห่งคดีไม่ซับซ้อน อาทิ ในกรณีที่คำรับสารภาพเป็นที่น่าเชื่อถือก็ไม่ต้องมีความจำเป็นที่จะต้องสืบพยานหลักฐานต่อไปทำให้การดำเนินคดีรวดเร็วกว่าการดำเนินคดีทั่วไป²⁵

การอุทธรณ์ในคดีแพ่งโดยหลักแล้วจะเป็นการอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 511 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยหลักในการ

²⁴ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม. (2549). *แนวทางการปรับปรุงกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีชั้นอุทธรณ์ฎีกาให้เป็นระบบอนุญาตให้อุทธรณ์และฎีกา*. หลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 3 วิทยาลัยข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม. หน้า 14 - 15.

²⁵ ทัศนะ จงนิมิตสถาพร. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 10. หน้า 41.

อุทธรณ์จะแตกต่างจากการฎีกาตรงที่การอุทธรณ์เป็นการวินิจฉัยเกี่ยวกับข้อเท็จจริงอีกครั้งหนึ่งในคดี

การอุทธรณ์จะกระทำได้อีกเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ เป็นกรณีที่ถูกกฎหมายบัญญัติให้มีการอุทธรณ์ได้ตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 518 ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดคือ 1 เดือนนับแต่วันที่ได้ส่งคำพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 516 โดยคำพิพากษาที่จะคัดค้านนั้นจะต้องเป็นผลเสียแก่ผู้อุทธรณ์ อีกทั้งต้องมีจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทในชั้นอุทธรณ์มากกว่า 600 ยูโร และต้องมีการให้เหตุผลเป็นหนังสือประกอบการยื่นอุทธรณ์ด้วย ตามบทบัญญัติมาตรา 519 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง²⁶

ศาลสูงของมลรัฐโดยหลักจะทำหน้าที่เป็นศาลชั้นสุดท้ายในคดีที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลแขวงต่อศาลจังหวัด และมีการฎีกาคำพิพากษาของศาลจังหวัดดังกล่าวต่อศาลสูงของมลรัฐ เว้นแต่บางคดีที่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ของกฎหมายให้สามารถฎีกาต่อศาลสูงของสหพันธรัฐได้อีก เนื่องจากเป็นคดีที่เริ่มต้นการพิจารณาในศาลจังหวัด หรือเป็นคดีที่มีการเริ่มต้นคดีที่ศาลแขวง แต่สามารถอุทธรณ์แบบ leap-frog ต่อศาลสูงของสหพันธรัฐ เท่ากับว่ากรณีนี้ศาลสูงของมลรัฐจะเป็นเพียงแค่ศาลอุทธรณ์²⁷

การยื่นฎีกาในคดีแพ่งตามบทบัญญัติของกฎหมายเยอรมัน จะสามารถฎีกาได้แต่เฉพาะในปัญหาข้อกฎหมายและต้องเป็นปัญหาข้อกฎหมายใหม่เท่านั้นหรือแตกต่างจากบรรทัดฐานเดิมของศาลสูงของสหพันธรัฐ โดยการฎีกาในคดีแพ่งเป็นการฎีกาคัดค้านคำพิพากษาของศาลสูงสุดแห่งมลรัฐตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 545 และการยื่นฎีกาจะกระทำได้อีกเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขของตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการยื่นฎีกา คือ จะต้องต้องมีจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทในชั้นฎีกาเกินกว่า 60,000 มาร์กเยอรมัน²⁸ ขึ้นไปตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 546(1) หรือกรณีที่ทุนทรัพย์ที่พิพาทในชั้นฎีกาไม่เกิน 60,000 มาร์กเยอรมัน ก็ต้องได้รับอนุญาตจากศาลให้ยื่นฎีกาได้ หากศาลอุทธรณ์อนุญาต ศาลฎีกาก็จะต้องถูกผูกมัดตามคำอนุญาตให้ฎีกาดังกล่าวและถือเป็นที่สุดและถือว่าเป็นหน้าที่ของศาลอุทธรณ์ที่ต้องวินิจฉัยทุกครั้งว่าสมควรอนุญาตให้ฎีกาหรือไม่ โดยเขียนไว้ในคำพิพากษา ทั้งนี้ไม่จำเป็นต้องมีคำขอจากคู่ความ โดยศาลต้องระบุเหตุผลไว้ในคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ว่าเมื่อฎีกาแล้วจะทำให้ผลของคำพิพากษาที่เคยวางไว้โดยศาลฎีกาจะต่างไปจากเดิม

²⁶ ปุณณะ งามนิมิตสถาพร. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 10. หน้า 43 – 44.

²⁷ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 24. หน้า 15.

²⁸ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 24. หน้า 15.

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันได้ยกเลิกการฎีกาโดยพิจารณาจากทุนทรัพย์เป็นเกณฑ์แล้วตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 543 ZPO (แก้ไขใหม่)²⁹

การยื่นฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายต้องเป็นข้อกฎหมายที่สำคัญตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 546 อีกทั้งคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ต้องเป็นผลร้ายกับผู้ยื่นฎีกา โดยต้องฎีกาภายในระยะเวลา และรูปแบบที่กฎหมายกำหนด ประกอบเหตุผลในการฎีกาโดยจะต้องระบุไว้ในคำฟ้องฎีกาให้เห็นได้ว่า คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างไร โดยขอให้ยกคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ และบรรยายให้เห็นว่าข้อกฎหมายใดที่ศาลอุทธรณ์นำมาใช้ในการตัดสินไปโดยมิชอบ กล่าวคือเป็นข้อกฎหมายที่ศาลตีความผิด และการตีความข้อกฎหมายที่ผิดเป็นเหตุที่นำไปสู่การตัดสินคดีที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งหากไม่มีการตัดสินข้อกฎหมายที่ผิดพลาด ผลของคำพิพากษาจะเปลี่ยนแปลงไป

แม้จะเป็นการยื่นฎีกาในปัญหาข้อกฎหมาย ศาลฎีกาก็อาจปฏิเสธไม่รับฎีกาได้หากเป็นฎีกาในข้อกฎหมายที่ไม่เป็นสาระสำคัญ และเป็นฎีกาที่ผู้ยื่นฎีกาไม่อาจชนะคดีได้ตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 554b ZPO³⁰

3.5.3 ประเทศแคนาดา

ประเทศแคนาดามี Small Claims Court ซึ่งเป็นศาลที่มีกระบวนการพิจารณาคดีแบบรวบรัด โดยให้เสร็จสิ้นที่ศาลชั้นเดียว หรือสิ้นสุดที่ศาลอุทธรณ์ ทำให้ผู้แพ้คดีไม่อาจอุทธรณ์คดีต่อไปได้ไม่ว่ากรณีใดๆ ก็ตาม³¹

3.5.4 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นรัฐรวม ระบบศาลจึงประกอบด้วยศาลมลรัฐและศาลสหรัฐ โดยในแต่ละมลรัฐจะมีระบบศาลเป็นของแต่ละมลรัฐ

ศาลมลรัฐ หรือ State Court มีเขตอำนาจทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญาที่เกิดในมลรัฐของตนเอง ซึ่งจะมีระบบที่แตกต่างกัน แบ่งออกเป็น 3 ชั้นศาลดังนี้

Magistrate Court หรือศาลแขวง มีเขตอำนาจที่จำกัดในคดีอาญาที่เป็น Misdemeanor หรือความผิดที่ไม่ร้ายแรง รวมทั้งมีอำนาจในการไต่สวนมูลฟ้องคดีอาญาประเภท Felony หรือคดีที่มีความผิดออกจากรัจ ต่อจากศาลแขวงจะเป็นศาลที่มีเขตอำนาจต่างๆ ไป เช่น Superior Court, Circuit Court, District Court, และ Court of Common Plea เป็นศาลชั้นต้นที่มีเขตอำนาจในคดีประเภท Felony และอาจทำหน้าที่ในฐานะเป็นศาลอุทธรณ์ในคดีที่มาจาก Magistrate Court

²⁹ ปุณณะ จงนิมิตสถาพร. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 10. หน้า 43 – 44.

³⁰ สุภัทร แสงประดับ. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 14. หน้า 74 – 75.

³¹ สุภัทร แสงประดับ. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 14. หน้า 82.

Intermediate Court of Appeal หรือศาลอุทธรณ์ระดับกลาง มีเขตอำนาจในการรับคดีที่อุทธรณ์ทั่วไปมาพิจารณา แต่กรณีที่ไม่มี Intermediate Court of Appeal ในบางมลรัฐก็ต้องยื่นอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกาของมลรัฐ

State Supreme Court หรือศาลฎีกาในระดับมลรัฐ โดยบางมลรัฐอาจเรียกว่า Supreme Court แต่สำหรับมลรัฐที่ไม่มี Intermediate Court of Appeal จะเรียก State Supreme Court ว่า Court of Appeal และการจะนำคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลฎีกาแห่งมลรัฐ จะเป็นดุลพินิจของศาลฎีกาในการรับคดี ซึ่งเรียกว่า Discretionary Power

ศาลอุทธรณ์ของสหรัฐ ในการยื่นอุทธรณ์คดีต่อศาลอุทธรณ์สหรัฐไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อกฎหมายหรือปัญหาข้อเท็จจริงก็ไม่มีข้อจำกัด จึงสามารถนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาในชั้นอุทธรณ์ได้ทั้งสิ้น อันเป็นการแตกต่างในชั้นฎีกาคำพิพากษาที่ถือเป็นดุลพินิจของศาลฎีกา ไม่ใช่สิทธิของผู้ฎีกา และจะยื่นฎีกาได้เพียงปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น ในกรณีที่เป็นการคัดค้านคำพิพากษาจะต้องห้ามมิให้ยื่นอุทธรณ์เว้นแต่เป็นการกระทบสิทธิคู่ความที่ไม่อาจแก้ไขหากต้องรอกการทบทวนคำพิพากษาของศาลชั้นต้นภายหลังคดีถึงที่สุด

ศาลฎีกาของสหรัฐ (Supreme Court) เป็นศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา จึงไม่อาจอุทธรณ์คำพิพากษาต่อไปได้อีก ศาลนี้จะประกอบด้วยผู้พิพากษา 9 คน มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์มาจากศาลอุทธรณ์ของสหรัฐ และคดีที่อุทธรณ์มาจากศาลฎีกาของมลรัฐ รวมทั้งอำนาจชี้ขาดกฎหมายหรือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกาและจะเป็นโมฆะหรือไม่

การรับคดีไว้พิจารณาจะเป็นดุลพินิจของศาลฎีกาว่าจะรับพิจารณาหรือไม่ โดยคู่ความต้องยื่นคำร้อง writ of certiorari ต่อศาลฎีกาขอให้ศาลฎีการับคดีไว้พิจารณา ซึ่งศาลจะปฏิบัติตาม Rule of Four คือให้ผู้พิพากษา 4 ใน 9 คนรับคำร้องคดีจึงขึ้นสู่ศาลฎีกาได้ แต่หากเป็นกรณีที่กฎหมายบังคับคู่ความก็สามารถยื่นฎีกาได้³²

ศาลฎีกาของมลรัฐ เป็นศาลสูงในระดับมลรัฐ กรณีมลรัฐใดไม่มีศาลอุทธรณ์ก็จะเรียกศาลฎีกาว่า Court of Appeal การนำคดีมาสู่ศาลฎีกาในระดับรัฐเป็นดุลพินิจของศาลฎีกาว่าจะรับพิจารณาหรือไม่เช่นกัน

ในการนำคดีขึ้นสู่กระบวนการพิจารณาของศาลสูงสหรัฐ การอุทธรณ์จะใช้ระบบสิทธิไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริงหรือปัญหาข้อกฎหมาย แต่การยื่นฎีกาจะเป็นดุลพินิจของศาลฎีกาว่าจะรับพิจารณาหรือไม่ โดยฎีกาได้เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น ซึ่งคดีที่จะขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาได้มี 2 ประเภท คือคดีที่กฎหมายบังคับให้ศาลฎีกาของสหรัฐต้องรับพิจารณาหรือเป็นสิทธิของ

³² สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 24. หน้า 13.

คู่ความที่จะฎีกาได้ เช่นคดีที่ศาลสหรัทธัดสันยกกกฎหมายของมลรัฐฐานจัดต่อรัฐธรรมนูญ และคดีที่ศาลฎีกามีอำนาจใช้ดุลพินิจที่จะรับหรือไม่รับไว้พิจารณา

คดีที่ศาลฎีกามีอำนาจใช้ดุลพินิจที่จะรับหรือไม่รับไว้พิจารณา ศาลฎีกาจะไม่พิจารณาปัญหาข้อเท็จจริง แม้จะไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญห้ามไว้ ตามหลักแห่งการจำกัดตนเอง หรือ Rule of Self-limitation³³

3.5.5 ประเทศอังกฤษ

ระบบศาลของประเทศอังกฤษจะแบ่งออกเป็น ศาลชั้นต้น ศาลสูงชั้นกลาง และศาลสูงสุด ดังนี้

ศาลชั้นต้น แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ Magistrates' Courts (Magistrate Court) มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีอาญาที่เป็น Summary Offences ซึ่งเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรง เช่น ทำผิดกฎจราจร โดยในการฟ้องจะไม่ต้องทำคำฟ้องเป็นหนังสือและศาลสามารถที่จะพิจารณาพิพากษาไปได้เลย และคดีอาญาที่เป็น Offences Triable Either Way ซึ่งเป็นความผิดที่จะพิจารณาโดยวิธีแบบ Summary Offences หรือ Indictable Offences ที่ต้องมีการไต่สวนมูลฟ้องก่อน โดยมีคำฟ้องเป็นหนังสือ เรียกว่า Indictment เช่น ในความผิดฐานให้การอันเป็นเท็จ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีแพ่งที่เป็นคดีครอบครัว

Juvenile Courts เป็นศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและผู้เยาว์ และ Country Courts เป็นศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทางแพ่ง³⁴

ศาลสูงชั้นกลาง แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ 1. Crown Court มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาสำหรับคดีที่มีความร้ายแรง (Indictable Offences) เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น โดย Magistrate จะต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องและหากพบว่าคดีมีมูลจึงส่งฟ้องไปยัง Crown Court และต้องทำคำฟ้องเป็นหนังสือ เรียกว่า Indictment ระบุความผิดที่มีการกล่าวหาโดยสังเขปและลงลายมือชื่อของจำศาล แต่ถ้ามีการไต่สวนมูลฟ้องแล้วพบว่าคดีไม่มีมูลความจริง Magistrate ก็จะมีคำสั่งยกฟ้อง มีเขตอำนาจในคดี Offences Triable Either Way โดยต้องทำคำฟ้องเป็นหนังสือ เรียกว่า Indictment ซึ่งในกรณีนี้ Crown Court จะทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นศาลชั้นต้น และยังมีเขตอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีในฐานะที่เป็นศาลชั้นอุทธรณ์โดยรับคดีที่มาจากศาลชั้นต้น Magistrate Court และ Juvenile Courts

2. High Court of Justice (High Court) ซึ่งมีการแบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย ดังนี้ Queen's Bench Division มีเขตอำนาจในฐานะที่เป็นศาลชั้นต้นพิจารณาพิพากษาคดีอรรถคดีแพ่ง และเขตอำนาจใน

³³ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 24. หน้า 14.

³⁴ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 24. หน้า 7.

การพิจารณาพิพากษาคดีในฐานะที่เป็นศาลชั้นอุทธรณ์โดยพิจารณาทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาที่มาจาก Magistrate และ Crown Court ด้วยวิธี Case Stated นอกจากนี้ยังมีเขตอำนาจพิจารณาอุทธรณ์จาก Administrative Tribunals ที่เป็นคณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาคดีทางปกครอง

Chancery Division มีเขตอำนาจในฐานะที่เป็นศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์เช่นกันเกี่ยวกับคดีหลายประเภท เช่น Trust หุ้นส่วน บริษัท จ้างนอง การจัดการมรดก พันัยกรรมและคดีล้มละลาย เป็นต้น

Family Division มีเขตอำนาจในฐานะที่เป็นศาลชั้นต้นในประเภทคดีครอบครัว แต่ในคดีที่เกี่ยวข้องกับการสมรสและผู้เยาว์ที่มาจาก Magistrate Court จะมีเขตอำนาจในฐานะที่เป็นศาลชั้นอุทธรณ์

3. Restrictive Practices Court เป็นศาลพิเศษที่อยู่ในระดับ High Court มีเขตอำนาจในคดีแพ่งที่เกี่ยวกับสัญญาทางการค้าที่มีการจำกัดการแข่งขันโดยเสรี หรือคดีเกี่ยวกับการกำหนดราคาสินค้าหรือบริการ ซึ่ง Restrictive Practices Court เป็นศาลที่จัดตั้งขึ้นตาม Restrictive Trade Practices Acts, 1956

4. Court of Appeal หรือศาลอุทธรณ์ ซึ่งแบ่งเป็นฝ่ายคดีแพ่งและคดีอาญา โดยฝ่ายคดีแพ่งจะรับคดีที่มาจาก High Court of Justice, Country Court และ Restrictive Practices Court ส่วนฝ่ายคดีอาญาจะรับคดีที่มาจาก Crown Court³⁵

ศาลสูงสุดของประเทศ ได้แก่ 1. Judicial Committee of Privy Council มีเขตอำนาจชั้นสุดท้ายในการพิจารณาฎีกาทั้งทางแพ่งและอาญาจากศาลของประเทศในเครือจักรภพที่กำหนดให้ฎีกาไปยัง Committee และ 2. House of Lords เป็นศาลสูงสุดของอังกฤษ เวลส์ สก็อตแลนด์ และไอร์แลนด์เหนือ มีฐานะเป็นศาลฎีกา พิจารณาทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา³⁶

การนำคดีขึ้นสู่ศาลสูงจะมีหลักพื้นฐานที่ว่า ต้องเปิดโอกาสให้มีการอุทธรณ์ไปยังศาลที่มีลำดับสูงกว่าได้หนึ่งครั้งไม่ว่าในปัญหาข้อเท็จจริงหรือปัญหาข้อกฎหมาย โดยการอุทธรณ์ครั้งแรกถือเป็นสิทธิของคู่ความ แต่กรณีที่เป็นครั้งที่สองไปยัง House of Lords ต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อน โดยยื่นคำร้องเป็นลายลักษณ์อักษรและแสดงเหตุผลถึงเหตุที่ควรได้รับการพิจารณาโดยศาลสูงสุด แต่ในกรณีที่เป็นปัญหาข้อเท็จจริงมักไม่ได้รับอนุญาตตามหลักการสงวนเวลาและกำลังคนสำหรับคดีที่มีปัญหาข้อกฎหมายสำคัญเท่านั้น³⁷ โดยองค์คณะที่พิจารณาคือองค์คณะผู้พิพากษาอย่างน้อย 3 คนจึงจะพิจารณาอนุญาตให้ฎีกาได้

³⁵ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 24. หน้า 7-8.

³⁶ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 24. หน้า 8-9.

³⁷ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 24. หน้า 10-11.

3.6 การยื่นฎีกาในคดีคุ้มครองผู้บริโภคนในประเทศไทย

หลังจากที่คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคและผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติตราเป็นพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 อันเป็นกฎหมายพื้นฐานของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค เพราะไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติอื่นอีกหลายฉบับก็อาศัยหลักการจากพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมาใช้ อย่างไรก็ตามการพิจารณาคดีผู้บริโภคในสมัยนั้นยังคงอยู่ในบังคับกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเช่นเดียวกับคดีแพ่งทั่วไป จึงไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคที่ต้องการความสะดวกรวดเร็ว และเที่ยงธรรม สามารถช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้บริโภคที่ถูกละเมิดเปรียบให้ได้รับการเยียวยาอย่างรวดเร็ว จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ขึ้น ทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีผู้บริโภคมีวิธีการเฉพาะที่แตกต่างหากจากคดีแพ่งทั่วไป³⁸ กล่าวโดยเฉพาะคือกระบวนการยื่นฎีกาในคดีผู้บริโภคที่มีความแตกต่างจากที่เคยใช้เช่นเดียวกับคดีแพ่งทั่วไป กล่าวคือในการยื่นฎีกาคดีผู้บริโภคในอดีตจะใช้ระบบสิทธิมิใช่ระบบขออนุญาตดังเช่นในปัจจุบัน

ในคดีผู้บริโภคเมื่อศาลอุทธรณ์ได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้วคดีย่อมเป็นที่ยุติทั้งในปัญหาข้อเท็จจริง และในปัญหาข้อกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 49 วรรคสอง เว้นแต่ศาลฎีกาแผนกคดีผู้บริโภคจะมีคำสั่งอนุญาตให้ฎีกาได้ตามมาตรา 52 กรณีนี้มีข้อยกเว้นเรื่องที่มีข้อจำกัดสิทธิในการฎีกาดังเช่นคดีแพ่งทั่วไป แต่กฎหมายกำหนดให้ตัดสิทธิฎีกาในทุกกรณีโดยมีการจำกัดอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีผู้บริโภคในการที่จะอนุญาตให้ฎีกาไว้ด้วย หากคดีใดไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่ศาลฎีกาแผนกคดีผู้บริโภคจะอนุญาตให้ฎีกาได้ แม้จะยื่นคำร้องขออนุญาตยื่นฎีกาต่อศาลฎีกา ก็ไม่อาจทำให้คดีได้รับการพิจารณาโดยศาลฎีกาได้ อีกทั้งไม่ยังอาจนำข้อจำกัดสิทธิในการฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 248 และมาตรา 249 มาใช้บังคับได้อีกด้วย

หลักเกณฑ์ วิธียื่นคำร้อง การตรวจรับฎีกา การแก้ฎีกา การพิจารณาและวินิจฉัยของศาลฎีกาในการอนุญาตให้ฎีกา ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.2551 มาตรา 51 ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการดำเนินกระบวนการ หรือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานคดีในคดีผู้บริโภค พ.ศ.2551

ลักษณะของคดีผู้บริโภคที่จะขอให้ศาลฎีกาพิจารณาอนุญาตให้ฎีกาสามารถแบ่งได้ 2 กรณี กรณีแรก เป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีที่มีทุนทรัพย์ที่พิพาทในชั้นฎีกาเกินกว่าสองแสนบาท

³⁸ โคมร คงรุ่งภากร. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 1. หน้า 6.

กรณีที่สองเป็นการยื่นฎีกาในปัญหาข้อกฎหมาย ซึ่งแบ่งโดยพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริ โภค พ.ศ.2551 มาตรา 51 โดยในการยื่นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงจะมีหลักเกณฑ์เพิ่มมากกว่าการยื่นฎีกา ในปัญหาข้อกฎหมาย โดยในส่วนฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงนั้น ยังเพิ่มข้อจำกัดว่าต้องมีทุนทรัพย์ที่ พิพาทในชั้นฎีกาเกิน 200,000 บาท และไม่เป็นคดีไม่มีทุนทรัพย์จึงจะสามารถยื่นคำร้องขออนุญาต ยื่นฎีกาได้ ส่วนกรณีที่ฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายสามารถขออนุญาตยื่นฎีกาได้เสมอโดยไม่คำนึงถึง ทุนทรัพย์ที่พิพาทในชั้นฎีกา

การยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีผู้บริ โภคเพื่อขออนุญาตยื่นฎีกา ต้องยื่นคำร้องดังกล่าว ภายใน 1 เดือน นับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้ผู้ฎีกาฟัง โดยต้องยื่น ไปพร้อมกับคำฟ้องฎีกาด้วยตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริ โภค พ.ศ.2551 มาตรา 51

การยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาต้องยื่นต่อศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีนั้นๆ ตาม มาตรา 51 วรรคสอง แต่อย่างไรก็ตามศาลชั้นต้นไม่มีอำนาจสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ฎีกาได้ โดยต้องส่งคำร้องพร้อมฎีกาไปยังศาลฎีกาแผนกคดีผู้บริ โภคเพื่อพิจารณาเท่านั้น แม้คดีที่ฎีกาจะไม่ ต้องด้วยหลักเกณฑ์ที่จะฎีกาได้ศาลชั้นต้นก็ไม่มีอำนาจสั่งยกคำร้อง ศาลชั้นต้นมีหน้าที่เพียงตรวจ คำร้องและฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 18 และหากผู้ยื่นฎีกาไม่ปฏิบัติ ตามคำสั่งของศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นก็ต้องรวมสำนวนส่งไปศาลฎีกาเพื่อพิจารณาสั่ง ตามข้อกำหนด ข้อ 38 วรรคสอง ประกอบข้อ 30 วรรคหนึ่ง

คำร้องขออนุญาตยื่นฎีกาดังกล่าวต้องแสดงถึง ปัญหาที่ขออนุญาตฎีกาโดยชัดเจนและ กะทัดรัด และความเกี่ยวพันกับประโยชน์สาธารณะ หรือความสำคัญของปัญหาที่ทำให้ศาลฎีกา ควรอนุญาตให้ฎีกา เมื่อศาลชั้นต้นได้รับคำร้องขออนุญาตยื่นฎีกาดังกล่าวแล้ว ศาลชั้นต้นต้องรีบส่ง สำเนาคำร้องให้คู่ความอีกฝ่ายทราบและส่งคำร้องดังกล่าวพร้อมฎีกาและสำนวนความไปยังศาล ฎีกาโดยเร็ว ทั้งนี้ไม่จำเป็นต้องรอคำคัดค้านของคู่ความฝ่ายอื่น ตามข้อกำหนด ข้อ 39 และเมื่อศาลฎีกา ได้รับคำร้องขออนุญาตยื่นฎีกาและฎีกาพร้อมด้วยคำสำนวนจากศาลชั้นต้นแล้วก็เข้าสู่การพิจารณา ว่าจะอนุญาตให้ฎีกาหรือไม่ต่อไป

ตัวอย่างในการที่ศาลฎีกาจะใช้ดุลพินิจพิจารณาอนุญาต

- (1) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ขัดกับคำพิพากษาหรือคำสั่งอันถึงที่สุด ของศาลอื่น
- (2) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญขัดกัน หรือขัดกับแนวบรรทัดฐานของคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกา
- (3) คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญซึ่งยังไม่มีแนว คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกามาก่อน

กรณีศาลฎีกาพิจารณาคำร้องแล้วเห็นสมควรอนุญาตให้ยื่นฎีกา ศาลฎีกาต้องมีคำสั่งอนุญาตให้ฎีกา และสั่งรับฎีกาด้วย แต่กรณีไม่เห็นว่าเป็นสมควรอนุญาตให้ฎีกา ศาลฎีกาต้องมีคำสั่งยกคำร้องและสั่งไม่รับฎีกา แต่กรณีที่มีการยื่นฎีกาหลายข้อศาลฎีกาสามารถอนุญาตให้ฎีกาเป็นบางข้อได้ และคำสั่งดังกล่าวต้องส่งไปให้ศาลชั้นต้นเพื่ออ่านให้คู่ความฟัง ตามข้อกำหนดข้อ 41 วรรคหนึ่ง ซึ่งหากจำเลยฎีกายังไม่ได้รับสำเนาฎีกา ก็ส่งสำเนาฎีกาให้จำเลยฎีกาเพื่อทำคำแก้ฎีกาต่อไป แต่ในกรณีที่ศาลฎีกาไม่อนุญาตให้ฎีกา ศาลชั้นต้นเพียงแต่ดำเนินการแจ้งคำสั่งดังกล่าวให้ทราบแต่ไม่จำเป็นต้องอ่านคำสั่งให้คู่ความฟัง ตามข้อกำหนดข้อ 41 วรรคสาม

เมื่อศาลฎีกาแผนกคดีผู้บริโภคมีคำสั่งรับฎีกาแล้ว จำเลยฎีกามีสิทธิทำคำแก้ฎีกาโดยยื่นต่อศาลชั้นต้นภายใน 15 วัน นับแต่วันฟังคำสั่งตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการดำเนินกระบวนการพิจารณาและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานคดีในคดีผู้บริโภค พ.ศ.2551 ข้อ 41 วรรคสอง และเมื่อจำเลยฎีกายื่นคำแก้ฎีกาหรือสิ้นสุดระยะเวลาที่จะยื่นคำแก้ฎีกาแล้วไม่มีการยื่นคำแก้ฎีกา ให้ศาลชั้นต้นต้องรีบส่งคำแก้ฎีกาไปยังศาลฎีกา หรือแจ้งให้ศาลฎีกาทราบว่าไม่มีการยื่นคำแก้ฎีกาภายใน 7 วัน นับแต่วันที่จำเลยฎีกายื่นคำแก้ฎีกา หรือนับแต่ระยะเวลาที่กำหนดไว้สำหรับการยื่นคำแก้ฎีกาได้สิ้นสุดลงตามข้อกำหนดข้อ 41 วรรคสอง จากบทบัญญัติดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาความล่าช้าในการฎีกาคดีผู้บริโภคอย่างมาก ซึ่งจะได้วิเคราะห์ในบทต่อไป

3.7 มาตรการในการยื่นฎีกาคัดค้านคำพิพากษาในคดีประเภทอื่น

นอกจากจะได้ทำการศึกษาถึงวิธีการยื่นฎีกาในคดีผู้บริโภคแล้ว ยังมีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาถึงวิธีการยื่นฎีกาในคดีประเภทอื่นๆ ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างจากคดีผู้บริโภคหรือไม่ อย่างไร และวิธีการในการยื่นฎีกาที่มีความแตกต่างกันในคดีแต่ละประเภทนั้นมีเจตนารมณ์อย่างไร เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์กับวิธีการยื่นฎีกาคดีผู้บริโภคในบทต่อไป

3.7.1 การยื่นฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

การยื่นฎีกาคัดค้านคำพิพากษาในคดีแพ่งในปัจจุบันจะเป็นการใช้ระบบสิทธิทั้งในศาลชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกา กล่าวคือคู่ความหรือบุคคลที่ได้รับผลกระทบตามคำพิพากษาสามารถจะเสนอคดีต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาได้ โดยการจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์หรือฎีกาจะเป็นแต่เพียงข้อยกเว้นเท่านั้น ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 223, 223ทวิ, 224, 225, 247, 248 และ 249 ซึ่งมีความเหมือนกับคดีผู้บริโภคก็แต่เพียงการนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาในชั้นอุทธรณ์เท่านั้น แต่ในกรณีจะนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาในศาลฎีกาในคดีผู้บริโภคจะเป็นการใช้ระบบขออนุญาตต่อศาลฎีกา

3.7.2 การยื่นฎีกาตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 27) พ.ศ.2558 (แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)

การยื่นฎีกาตามการยื่นฎีกาตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 27) พ.ศ.2558 ได้มีการเปลี่ยนวิธีการยื่นฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งจากระบบสิทธิเป็นระบบการขออนุญาตต่อศาลฎีกา โดยให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริ โภค หากคู่ความหรือบุคคลที่ได้รับผลกระทบตามคำพิพากษามีความประสงค์จะยื่นฎีกาก็ต้องได้รับอนุญาตให้ยื่นฎีกาจากศาลฎีกาเสียก่อน อย่างไรก็ตามร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมิได้มีการจำกัดการยื่นฎีกาเฉพาะในปัญหาข้อกฎหมาย คู่ความหรือบุคคลที่ได้รับผลกระทบตามคำพิพากษาจึงสามารถยื่นคำร้องขออนุญาตยื่นฎีกาได้ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อลดปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่ศาลฎีกาที่ปัจจุบันมีปริมาณมากให้ลดน้อยลง³⁹ ซึ่งการแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวอาจนำมาซึ่งปัญหาต่างๆ เช่นเดียวกับคดีผู้บริ โภคได้เช่นกัน โดยจะได้ทำการวิเคราะห์ในบทต่อไป

3.7.3 การยื่นฎีกาในคดีล้มละลายตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542

ในการยื่นฎีกาในคดีล้มละลายตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 นั้น ตามบทบัญญัติมาตรา 24 ได้กำหนดให้การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล้มละลายให้ยื่นอุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น⁴⁰ โดยไม่ผ่านศาลอุทธรณ์ จึงทำให้เป็นระบบ 2 ชั้นศาล และคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกาย่อมเป็นที่สุดโดยไม่อาจอุทธรณ์ฎีกาต่อไปได้อีก เนื่องจากศาลฎีกาเป็นศาลชั้นสูงสุดของประเทศ

3.7.4 การยื่นฎีกาตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.2550

ในการยื่นฎีกาในคดียาเสพติดนั้น ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.2550 มาตรา 14 ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งแผนกคดียาเสพติดขึ้นในศาลอุทธรณ์ โดยมีอำนาจพิจารณาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้น ซึ่งคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุดตามมาตรา 18 อย่างไรก็ตามคู่ความอาจยื่นคำขอ โดยทำเป็นคำร้องไปพร้อมกับฎีกาต่อศาลฎีกาภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่อ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้คู่ความที่ขออนุญาตฎีกาฟัง ทั้งนี้ ศาลฎีกาอาจมีคำสั่งรับคดีไว้พิจารณาได้หากเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญ หรือ

³⁹ บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 27) พ.ศ.2558

⁴⁰ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มาตรา 24.

จะไม่รับคดีไว้วินิจฉัยก็ได้ ตามมาตรา 19 โดยหลักเกณฑ์ในการยื่นคำขอและการพิจารณาอนุญาต หรือไม่อนุญาตให้ยื่นฎีกาให้เป็นไปตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

จากมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค การจัดตั้งแผนก หรือศาลชำนาญพิเศษ การยื่นฎีกาในคดีคุ้มครองผู้บริโภคในต่างประเทศ และประเทศไทย และมาตรการในการยื่นฎีกาคัดค้านคำพิพากษาในคดีประเภทอื่น ดังที่ได้กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าในคดีผู้บริโภคทั้งในต่างประเทศและประเทศไทยล้วนมีเจตนารมณ์ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาให้เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรม โดยมีการนำมาตรการที่แตกต่างกันมาใช้กับคดีของตน แม้แต่คดีประเภทอื่นๆ ของประเทศไทยก็ยังมีวิธีการในการนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาในศาลสูงที่แตกต่างกันออกไปมาใช้เช่นกัน จึงต้องทำการวิเคราะห์ว่ามาตรการทางกฎหมายที่ประเทศไทยใช้กับคดีผู้บริโภคในปัจจุบันได้สร้างความสะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรม แก่คดีเพียงพอแล้วหรือไม่อย่างไร ซึ่งจะได้ทำการวิเคราะห์ในบทต่อไป